

دوره شانزدهم - هرهای تحسینی

TANDIS ART BI WEEKLY

شماره دوست و جهان و هفت / ۳۰ دیماه ۱۳۹۲

۴۴ صفحه / ۲۰۰۰ تومان

www.tandismag.ir

نقاشی

امیر سیونیسیم، صد و چهل و پنج سال بعد
رنگ نیویورکی در خندان کاشان

نقد

هنر و سیاست

نگاه

آلبیه کردی

هنر جدید

هنر مهاجر

عکس

عکاسی لبنان

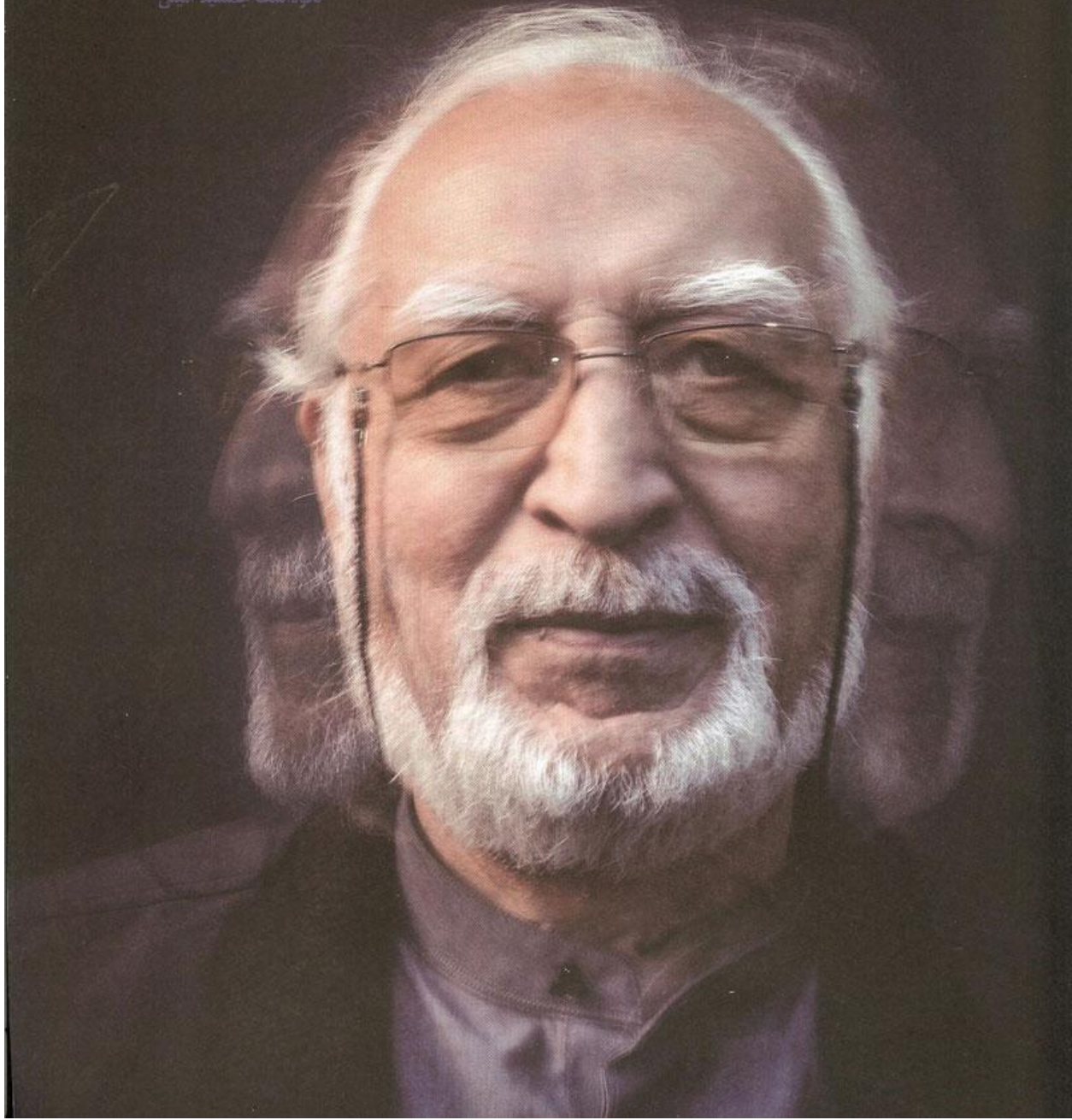
مجموعه

میراث لائوس

تندیس تندیس

نورالین زرین کلک بودن

به همراه هشت صفحه ویژه نامه
نکودانش جمشید امینی

مکن، محمدرضا شامی‌نژاد

[تندیس تندیس]

نورالدین زرین کلک بودن

[دربارۀ نورالدین زرین کلک]

کیارش زندگی

«بود» را در ادامه‌ی کتاب قصه گل‌های قالی می‌سازد. نورالدین زرین کلک را اهالی هنر سرزمین‌های دیگر هم همچون ایرانیان به خوبی می‌شناسند و با آثارش آشناينند. او توانسته‌است در قالب هنر، حرف‌های خود را به مخاطبان آثارش برزند و پیامش را به گوش همه برساند؛ پیامی «از جنس دیگر» همین «جنس دیگر» هم بوده است که جایگاه زرین کلک را در هنر انیمیشن دنیا از سایر همکارانش متمایز کرده است و هنوز هم شاخصه‌ی آثار نورالدین زرین کلک از تولیدات بازاری سال‌های اخیر است که در اطراف بوستان آثارش رویداند. آری...! ساخت است این همه سال نورالدین زرین کلک شدن؛ نورالدین زرین کلک بودن و نورالدین زرین کلک ماندن... اما سختی‌ها همواره رسیدن را شیرین می‌کنند و برای او نیز عناوینی چون عضو هیات‌مدیره آسسیفای بین‌الملل از ۱۹۷۱ و ریاست آن بین سال‌های ۲۰۰۶-۲۰۰۳، بنیانگذار و رییس انجمن فیلمسازان

دبستان، دانه‌های پیوسته زنجیره‌ی نورالدین زرین کلک‌بود. اما در دانه‌ی این زنجیره راه‌اندازی نخستین مدرسه انیمیشن در ایران به سال ۱۳۵۳ بود که سه سال بعد در دانشگاه فارابی (دانشگاه هنر امروز) نیز رشته‌ی پویانمایی را دایر و تدریس نمود که لقب «پدر انیمیشن آکادمیک ایران» را - برای این دانش‌آموخته دکتری داروسازی و دوره دپلمه انیمیشن از آکادمی سلطنتی بلژیک و استودیو پری ترنکا - به ارمغان آورد. نورالدین زرین کلک در همه‌ی این سال‌ها و در کنار همه‌ی این‌ها، به طراحی لوگو و نشانه، برگزاری نمایشگاه نقاشی در کالیفرنیا، شرکت در سمینارهای پویانمایی کالج دنائزاه دانشگاه کالیفرنیا، جنوبی و دانشگاه کالیفرنیا در لوس آنجلس پرداخته و روزهای پرکاری را هم پشت سر گذاشته‌است. در حوزه نشر: چهارراه تمدن‌ها، افسانه سیمرغ، امیرحمزه صاحبقران و مهتر نسیم عیار، کلاغ‌ها، زال و سیمرغ، قصه گل‌های

سخت است هنوز آوازه‌ای در دنیای پویانمایی داشته باشی، در زمانه‌ای که هر گُرد راه تنگ‌انده و تازه رسیده‌ای، که به یاری نرم‌افزار و گاهی به یآوری گوشه‌ی موبایل، تصاویری را حرکت می‌دهد و چیزی که می‌سازد از گونه‌ی سینما و انیمیشن، امروز حتی کودکان نیز برای رفتن به پله‌ی بعدی بسازی رایانه‌ای، ناگزیر از ساخت تصاویر متحرک هستند. سخت است که سال‌ها بازار کارت را دگرگونی پر کرده باشند که روزگاری ورد زبان‌شان «استاد، استاد» بوده است و امروز دچار فراموشی شده‌اند. سخت است که سخن‌نگویی و هر بار که دهان باز می‌کنی، خیلی‌ها در چشم‌ت بُراق شوند. سخت است! پیشکسوت بودن سخت است. پرچمداری سخت است. نخستین بودن سخت است... نورالدین زرین کلک بودن سخت است.

نورالدین زرین کلک بودن

درباره نورالدین زرین کلک

کیارش زندگی

سخت است هنوز آوازه‌های در دنیای پویانمایی داشته باشی، در زمانه‌ای که هر گُرد راه تنگساده و تازه رسیده‌ای، که به یاری نرم‌افزار و گاهی به یآوری گوشی موبایل، تصاویری را حرکت می‌دهد و چیزی کمی می‌سازد از گونه‌ی سینما و انیمیشن. امروز حتی کودکان نیز برای رفتن به پله‌ی بعدی بسازی رایانه‌ای، ناگزیر از ساخت تصاویر متحرک هستند.

سخت است که سال‌ها بازار کارت را دیگریان پر کرده باشند که روزگاری ورد زبانشان «استاد» بوده است و امروز دچار فراموشی شده‌اند.

سخت است که سخن‌نگویی و هر بار که دهان باز می‌کنی، خیلی‌ها در چشمش برق شونند.

سخت است! پیشکسوت بودن سخت است. پرچمداری سخت است. نخستین بودن سخت است... نورالدین زرین کلک بودن سخت است.

فروردین ۱۳۱۶ در مشهد از پدری اهل فرهنگ و همدان و مادری آذری متولد و در تهران، تبریز، ارومیه، اصفهان و رشت بزرگ شد... ایرانی شد و دبلیست ایران.

می‌دانست برای نورالدین زرین کلک شدن؛ باید زندگی‌اش را به هنر گره زنده پس سوای هنر در سر داشت و خوشنویسی و نقاشی را از کودکی نزد پدر آموخت تا خیلی زود رویایش را به حقیقت بدل کند. رویایی که در آن جهانی بهتر و زیباتر، انتظار مردمانش به‌ویژه کودکان و نوجوانان «ایران» را می‌کشید.

اولین کار گرافیک او در دوازده سالگی روی جلد کتاب قصه‌ای چاپ می‌شود و سال دوم دبیرستان با کاریکاتورهای سیاسی پا به دنیای مطبوعات می‌گذارد.

در سال ۱۳۳۵ در کنکور تنها دانشکده هنرهای زیبای آن دوران قبول می‌شود، اما مقررات نظام مانع ورود او به این دانشگاه می‌گردد. گرچه تقدیر برای او خدمت در ارتش و نظام را تدارک دیده بود، اما نورالدین زرین کلک راه هنر را با همه‌ی سختی‌ها و نامالایماتی که بر سر راهش بود برگزید و با همه سختی‌های راه به مبارزه پرداخت. تا توانست نخست در موسسه‌ی انتشارات فرانکلین و سپس از آن در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، همان کاری را سامان دهد که سال‌ها انتظارش را می‌کشید: «نویسنده‌ی و کارگردانی انیمیشن و نویسنده‌ی و نگارگری کتاب کودک».

تصویرگری کتاب‌های درسی کلاس‌های اول تا چهارم

دبستان، دانه‌های پیوسته زنجیری نورالدین زرین کلک بود. اما ذردانه‌ی این زنجیره افتادگی نخستین مدرسه انیمیشن در ایران به سال ۱۳۵۳ بود که سه سال بعد در دانشگاه فارابی (دانشگاه هنر امروز) نیز رشته‌ی پویانمایی را دایر و تدریس نمود که لقب «پدر انیمیشن آکادمیک ایران» را - برای این دانش‌آموخته دکترای داروسازی و دوره دیده انیمیشن از آکادمی سلطنتی بلژیک و استودیو پری ترنکا - به او رفغان آورد.

نورالدین زرین کلک در همه‌ی این سال‌ها و در کنار همه‌ی این‌ها، به طراحی لوگو و نشانه، برگزاری نمایشگاه نقاشی در کالیفرنیا، شرکت در سمینارهای پویانمایی کالج دنایز، دانشگاه کالیفرنیا، جنوبی و دانشگاه کالیفرنیا در لوس آنجلس پرداخته و روزهای پرکاری را هم پشت سر گذاشته است.

در حوزه نشر: چهارراه تمدن‌ها، افسانه سیم‌رخ، امیر حمزه صاحبقران و مهر نسیم عیار، کلاغ‌ها، زال و سیم‌رخ، قصه گل‌های قالی، قصه کرم ابریشم، نوروزها و بادبادک‌ها، کوروش شاه، و قتی که من بچه بودم، زال و رودابه، افسانه‌های آسیایی، اگر می‌توانستم، «اول الفباست»، کارخانه همه‌کاره، از آب‌ها و قصیه فیل و فنجان و در حوزه فیلم و پویانمایی:

وظیفه اول، زمین بازی بابوش، فیلیپو و قطاری از هنگ کنگ، تداغی، آتل متل، راهی به همسایه، امیر حمزه دلدار و گور دلگیر، چشم تنگ دنیادار، هویت، شازده کوچولو و بنی آدم (در مورد سازمان ملل)

گنجینه‌ی فرهنگی و هنری هستند که از سوسی او در دسترس مخاطبان و علاقه‌مندان فرهنگ و هنر و در کام و خاطرات کودکان ایران زمین باقی مانده‌اند.

البته برای نورالدین زرین کلک بودن، همه‌ی این‌ها کم است پس «انیمیشن کوتاه دنیای دیوانه دیوانه» را ساخت که برای همیشه ماندگار شده و جوایز بین‌المللی معتبری را نیز از آن خود نموده است.

باز هم برای نورالدین زرین کلک بودن، کم است «بر قدرت‌ها» دیگر شاهکار انیمیشن او، زیر موشک‌های صدام حسین تمام می‌شود و در همان سال یک شرکت فیلمسازی فنلاندی کارگردانی فیلم سینمایی سندباد را به او پیشنهاد می‌کند، اما سندباد او را از صحنه جنگ عراق و ایران به دریای یخزده‌ی فنلاند و سپس به آب‌های گرم هالیوود می‌برد. در سال ۱۳۷۰ پس از پایان قراردادش با سندباد، به وطن باز می‌گردد و در سال ۱۳۷۷ - ۸ فیلم

«بود» را در ادامه‌ی کتاب قصه گل‌های قالی می‌سازد. نورالدین زرین کلک را اهالی هنر سرزمین‌های دیگر هم همچون ایرانیان به خوبی می‌شناسند و با آثارش آشناینند.

او توانسته است در قالب هنر، حرف‌های خود را به مخاطبان آثارش بزند و پیامش را به گوش همه برساند؛ پیامی «از جنس دیگر». همین «جنس دیگر» هم بوده است که جایگاه زرین کلک را در هنر انیمیشن دنیا از سایر همکارانش متمایز کرده است و هنوز هم شاخصه‌ی آثار نورالدین زرین کلک از تولیدات بازاری سال‌های اخیر است که در اطراف بوستان آثارش رویده‌اند.

آری!... سخت است این همه سال نورالدین زرین کلک شدن؛ نورالدین زرین کلک بودن و نورالدین زرین کلک ماندن. اما سختی‌ها همواره رسیدن را شیرین می‌کنند و برای او نیز عناوینی چون عضو هیات‌مدیره آسیفای بین‌الملل از ۱۹۷۱ و ریاست آن بین سال‌های ۲۰۰۶-۲۰۰۳، بنیانگذار و رییس انجمن فیلمسازان انیمیشن ایران (آسیفا ایران) ۱۳۵۱ و عضویت در هیات داوران فستیوال هاو جشنواره‌های ملی و بین‌المللی انیمیشن و تصویرسازی از ۱۳۵۱ تاکنون و جوایز زیر را به همراه آورده است:

کتاب برگزیده سال شورای کتاب کودک / نشان بهترین کتاب سال یونسکو ایران / نشان بهترین کتاب سال یونسکو (توکیو / ژاپن) / سیب طلا بی نیال براتیسلاوا (چک اسلواکی) / جایزه فستیوال بین‌المللی فیلم آنسی (فرانسه) / جایزه کلر تید کویی / فستیوال ملی فیلم بلژیک / نشان کتاب برگزیده سال (شورای کتاب کودک ایران) / دیپلم افتخار فستیوال بین‌المللی فیلم سان فرانسیسکو (آمریکا) / جایزه بهترین سناریو فستیوال بین‌المللی فیلم سسالونیک (یونان) / لوح افتخار فستیوال بین‌المللی فیلم شیکاگو (آمریکا) / جایزه نقره فستیوال بین‌المللی فیلم انیمیشن پر تقال / لوح سپاس فستیوال بین‌المللی فیلم قاهره (مصر) / جایزه بهترین سناریو فستیوال بین‌المللی اوبرهاوزن (آلمان) / دیپلم افتخار فستیوال بین‌المللی فیلم پاریس (فرانسه) / دیپلم افتخار فستیوال بین‌المللی فیلم جیفونی (ایتالیا) / دیپلم افتخار هانس کریستین آندرسن / لوح تقدیر نمایشگاه کتاب بولونیا (ایتالیا) / جایزه ویژه هیات داوران جشنواره پویانمایی تهران / جایزه ویژه هیات داوران بی نیال بین‌المللی کتاب تهران / جایزه موزه ایلوسترسیون توکیو (ژاپن) / عنوان جواهر قرن بیستم از فستیوال بین‌المللی فیلم آنسی (فرانسه).